

Arqueologia del Territori Medieval

Codi: 100330

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500501 Història	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Ramón Martí Castelló

Correu electrònic: Ramon.Marti@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Els que són propis de les assignatures optatives dels plans d'estudis d'Arqueologia i Història.

Objectius

A la darrera etapa dels estudis de grau, aquesta assignatura ofereix als alumnes interessats per l'Arqueologia i la Història Medieval o, genèricament, per l'estudi històric del territori, les eines i els recursos necessaris per a analitzar i comprendre les estructures territorials que són pròpies de l'Edat Mitjana, així com els seus successius components.

Aquí, des de l'anàlisi arqueològica i documental, s'estudien les pautes socials i econòmiques que regeixen la constitució i les transformacions dels districtes territorials durant el període medieval, tot atenent les seves fòrmules organitzatives, els seus sistemes de defensa i les tendències que segueix la distribució del poblament.

En la seva diacronia, es prioritza l'estudi dels centres de poder i dels seus organismes de representació o de govern, així com el desenvolupament i la gestió de les fortificacions o, també, les principals transformacions que regeixen la distribució de l'hàbitat en l'àmbit rural.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Història

- Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
2. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
4. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa. Saber utilitzar de manera experta les possibilitats d'Internet.
5. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
6. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
7. Dominar la història universal de l'edat mitjana.
8. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
9. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
10. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics.
11. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
12. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
13. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
14. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
15. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
16. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
17. Interpretar les fonts materials i documentals.
18. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
19. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
20. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.

21. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
22. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
23. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
24. Transmetre els resultats de la recerca arqueològica i comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
25. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
26. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. Els districtes medievals: entre el territori antic i les jurisdiccions modernes
 - 1.1. Els quatre recursos bàsics: les fonts escrites; el registre arqueològic i monumental; els registres toponomàstics; els recursos cartogràfics
 - 1.2. El territorium clàssic: civitates, agri et fundi
2. Les ciutats i el poblament rural durant l'antiguitat tardana.
 - 2.1. Les explotacions agropecuàries i el seu model social i econòmic
 - 2.2. Les fundacions eclesiàstiques
 - 2.3. Les fortificacions tardoantigues
 - 2.4. L'Estat islàmic inicial i els seus recursos
 - 2.5. L'Estat carolingi i els seus recursos
3. La formació de noves societats territorialitzades
 - 3.1. Vil·les, alqueries i altres explotacions rurals: el segle IX
 - 3.2. Els principats territorials i els processos d'encastellament
 - 3.3. La innovació urbana en al-Andalus
 - 3.4. La cristianització i la islamització rural
4. El canvi feudal i els seus recursos
 - 4.1. El castrum
 - 4.2. La parrochia
 - 4.3. Els mansi
 - 4.4. La gènesi dels mercats
5. La construcció de Catalunya
 - 5.1. Les granges mercantils
 - 5.2. Les manufactures
 - 5.3. Crisi d'un model contradictori
 - 5.5. Les noves viles
 - 5.6. Els masos moderns

8. Presentació de treballs i balanç del curs

Metodologia

- Assistència a classes teòriques i de discussió dirigides pel professor .
- Estudi personal i recopilació de dades en el marc del desenvolupament d'un treball de curs (individual o col·lectiu).
- Redacció del treball i presentació oral del mateix.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i de discussió	40	1,6	6, 7, 8, 12, 14, 16, 18, 19, 23, 25
Tipus: Supervisades			
Tutories	20	0,8	1, 2, 3, 15, 19, 20, 22, 26
Tipus: Autònomes			
Recerca d'informació, redacció de treballs i presentació dels mateixos	90	3,6	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 25

Avaluació

L'avaluació es verifica mitjançant l'elaboració d'un treball de curs. Només tenen opció de recuperar els treballs lliurats en el termini establert. No són avaluables els treballs presentats més tard de la data de recuperació.

A l'inici del curs es fixaran els terminis de lliurament dels treballs amb el professor de l'assignatura;

La participació, assistència i progressió no és recuperable.

La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposa un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Es tindran en compte els casos particulars que, per poder rebre un tractament específic, requerirà que l'alumne exposi i justifiqui adquadament el seu cas.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació assistència i progressió	10%	0	0	2, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 25
Presentació oral dels resultats	20%	0	0	3, 5, 6, 9, 11, 12, 15, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Redacció i presentació d'un treball de curs	70%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26

Bibliografia

THULIN, C.: Corpus agrimensorum romanorum. Opuscula agrimensurum veterum, Stuttgart 1913 i 1971.

MARTÍ, R.: Territoria en transició al Pirineu medieval, Actes del 3er curs d'arqueologia d'Andorra, Andorra 1995, pag.37-83.

SABATÉ, F.: El territori de la Catalunya medieval. Percepció de l'espai i divisió territorial al llarg de l'Edat Mitjana, Barcelona 1997.

BOLÒS, J.: Els Orígens medievals del paisatge català : l'arqueologia del paisatge com a font per a conèixer la història de Catalunya. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2004.

CONTAMINE, BOMPAIRE i altres: La economía medieval. Akal. Madrid, 2000.

WICKHAM, C: Una historia nueva de la alta Edad Media. Crítica, Barcelona, 2009.

ACRAM: (I, II, III i IV) Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya, Igualada, Sant Cugat, Sabadell, Tarragona, Barcelona 2000, 2003, 2007 i 2011.

Recursos infogràfics:

<http://www.icc.cat/vissir3/>

<http://www2.ign.es/iberpix/visoriberpix/visorign.html>

<http://calaix.gencat.cat/>

<https://egipci.cultura.gencat.cat/login.aspx?ReturnUrl=%2f>

<http://patmapa.gencat.cat/web/guest/home>